

NÄKÖALA

TŠEKKIIN

Suomi-Tšekki-seura ry:n julkaisu

1/2004

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2003

Vuoden 2003 aikana Suomi-Tšekki-seura jatkoi Suomen ja Tšekin välisen vuosien 2000-2004 kulttuurisopimuksen mukaisesti yhteistyön kehittämistä maiden välillä lähinnä kansalaisten ja yhteisöjen tasolla. Konkreettisia tapahtumia järjestettiin toimintavuoden kuluessa ja seura osallistui niihin resurssiensa ja yhteistyötahojen toiveiden mukaisesti.

Suomi-Tšekki-seura jatkoi virallisten maiden välisten suhteiden ohella myös tiivistä yhteistyötä muutoinkin kulttuuri- ja urheilupiirien kanssa. Omalta osaltaan seura toimi aktiivisena välittäjänä suhteiden luomisessa ja ylläpitämisessä.

Suomi-Tšekki-seura pyrki toiminnassaan erityisen hyvän yhteistyön jatkamiseen Tšekin tasavallan suurlähetystön ja sen henkilökunnan kanssa.

Hallinto

Suomi-Tšekki-seura piti vuonna 2003 sääntömääräiset kevät- ja syyskokouksensa, jotka olivat avoimia koko seuran jäsenistölle sekä jäseniksi haluaville henkilöille. Seuran käytännön toimintaa ohjasi johtokunta, joka kokoontui loma-aikoja lukuun ottamatta keskimäärin kuukausittain. Johtokunta käsitteli myös muita tehtäviä kuten matkailua ja julkaisutoimintaa.

Toimintavuoden aikana seuran toiminnanjohtajan tehtävät sekä toimistonhoito järjestettiin johtokunnan eräiden jäsenten vapaaehtoistoiminnan perusteella. Seuran toimisto sijaitsee Pihlajanmäessä osoitteessa Rapakivenkuja 3 ja näissä tiloissa ovat seuran kirjasto, arkisto sekä muu seuran hallussa oleva omaisuus. Toimistotehtäviä tehosti aiemmin hankittu tietokone ja toimistojärjestelmä.

Jäsenistölle lähetettiin vuoden aikana neljä jäsentiedotetta.

Toiminta

Seuran toiminnassa noudatettiin vakiintuneita käytäntöjä ja aktiivisuutta ja tapahtumien määrää pyrittiin lisäämään toimintavuoden aikana edelliseen vuoteen verrattuna. Seuran toiminnasta informoitiin ja kerrottiin jäsenistölle sekä yhteistyötahoille jäsenjulkaisussa ”Näköala Tšekkiin”. Lisäksi jäsenlehdessä kerrottiin ajankohtaisia asioita ystävämaasta ja Seuran julisteesta laadittua korttia on lähetetty yhteydenotoissa eri henkilöille. Seuran jäsenet ovat voineet ostaa korttia.

Tšekin kielen koulutusta järjestettiin alkeiskursseilla

Perinteinen seuran jäsenmatka Prahaan toteutettiin siten, että Raija Kauppinen oli matkanjohtajana ja Pirkko Järvinen asiantuntijana.

Suomessa seura osallistui taloudellisten mahdollisuuksiensa mukaan eri tilaisuuksien järjestämiseen ja tietojen levittämiseen ystävämaasta. Yhteistyötä pyrittiin saamaan aikaan myös Tšekissä toimivien Suomen ystävien ja heidän yhdistystensä kanssa.

Keskeinen seuran tavoite oli saada kerättyä entistä enemmän Tšekin ystäviä jäseniksi tähän ystävyysseuraan ja sen toimintaan. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi valmisteltiin osallistumista tammikuussa 2004 matkailumessuille.

Uutena toimintamuotona seuralla on internet kotisivu ja sähköpostiosoite. Näin voidaan seuran perustehtävää, tiedon välitystä, hoitaa tehokkaammin. Kotisivut on teetetty tilaustyönä ja niihin on liitetty soveltuvia linkkejä muihin vastaaviin internet sivuihin.

Suomi-Tšekki seura osallistui toimintavuoden lopulla lähetystöille järjestettyyn joulukuusen koristelukilpailuun lähetystön kutsumana avustajana. Samoin seuran aineistoa toimitettiin Tšekin ystävyysseurojen lehteen.

Seurassa merkittiin tiedoksi, että seuran jäsen Heikki Larmolan väitöstilaisuus Tšekkoslovakiaan liittyvästä aiheesta oli Helsingin yliopistolla 15.5.

Talous

Suomi-Tšekki-seuran taloudessa tulokertymä muodostui jäsen maksutuloista sekä ennen kaikkea Tšekin valtiolta suurlähetystön kautta saadusta avustuksesta. Samoin Suomen Opetusministeriöltä saatiin 3900 euron suuruinen toiminta-avustus. Pääosa menoista käytettiin julkaisutoimintaan sekä suoraan jäsentapahtumiin ja vastaaviin tilaisuuksiin. Pääosin seuran toimintaa järjestettiin vapaaehtoisperiaatteella. Toimintavuoden aikana seura hyväksyttiin alv-rekisteriin ja seuran lehden ISSN numero on 1459-420X.

SUOMI-TŠEKKI- SEURA RY

Rapakivenkuja 3
00710 HELSINKI
Puh. ja fax: (09) 3895339
www.suomi-tsekki-seura.fi
info@suomi-tsekki-seura.fi

Seuran tilinumero:
800013-70299647

Jäsenmaksu vuonna 2004:
EUR 12,00.

NÄKÖALA TŠEKKIIN

Näköala Tšekkiin on Suomi-Tšekki-Seura ry:n virallinen jäsenlehti. Se ilmestyy kaksi kertaa vuodessa ja lehti postitetaan kaikille seuran jäsenille ja yhteistyökumppaneille.

Julkaisija:
Suomi-Tšekki-Seura Ry

Vastaava toimittaja:
Markus Hihnala
<http://www.rpm.fi>
rpm@rpm.fi

Tekijät vastaavat kukin omista kirjoituksistaan.

Kannen kuva:
Olomoucin raatihuoneen kello.
Kuva: Markus Hihnala

ISSN:
1459-420X

Painopaikka:
Uusimaa Oy

Toimintavuosi on alkanut

Valittuna tehtävään kuluvan vuoden alusta minulla on tilaisuus johtokunnan uutena puheenjohtajana tervehtiä Suomi-Tšekki-seura ry:n jäseniä ja lehtemme lukijoita kertomalla tässä pääpiirteitä seuramme kuluvan vuoden toiminnasta.

Tammikuussa osallistuimme kansainvälisille matkailumessuille Helsingin Messuhallissa. Pysähtyessään keskustelemaan paikalla olleiden seuramme edustajien kanssa lukuisat messuvieraat kertoivat miellyttävistä kokemuksistaan ja monet useista vierailuistaan Prahassa ja muualla Tšekissä. Jotkut kertoivat suunnittelevansa ensimmäistä matkaansa Tšekinmaahan. Ensikertalaisissa oli paljon nuoria ja he kyselivät innokkaina tietoja. Messujen ”Tunnetko Tšekkiä” –kilpailumme palkinnot on arvottu ja voitot postitettu. Välittömästi messujen jälkeen saimme kymmenkunta uutta jäsentä messuvieraista.

Jääkiekon MM-kisat Prahassa ja Ostravassa ovat huhtikuun 24. päivästä alkaen tapahtuma, joka ei jää huomiotta maassamme. Oma joukkueemme pääsee jälleen kerran ottamaan huipputasolla mittaa tšekeistä; tosi kovista ja samalla rakkaista vastustajistamme heidän kotikentillään. Kisat olivat luonnollisesti esillä Tšekin matkailutoimiston ja OK-matkojen messuosastolla. Siellä vieraili myös Helsingin olympiakisojen keihäänheiton kultamitaliheittäjätar Dana Zátopková mieluisine muistoineen omasta ja aviomiehensä Emil Zátopekin kolmesta kultamitalista.

Syyskuussa hyväksytyn toimintasuunnitelman mukaan toimintamme jatkuu pääosin entisen kaltaisena. Kevätkokouksesta huhtikuussa on tarkemmat tiedot toisaalla tässä lehdessä. Perinteinen kesäretki tehdään heinäkuun lopussa. Siitä samoin kuin kesän jäsenmatkalle ilmoittautumisesta kerrotaan myös tässä lehdessä.

Seuran internet-kotisivut ovat parhaillaan uudistettavana. Puheenjohtajana toivoisin, että resurssimme riittäisivät sellaisiin sivuihin, joilla jäsenet voisivat antaa palautetta, tehdä toimintaa koskevia ehdotuksia ja käydä keskustelua.

Erkki Veräjänkorva

SUOMI-TSEKKI-SEURAN KEVÄTKOKOUS

Pidetään tiistaina 20.4.04 klo 18.00 Kampin palvelukeskuksessa.
Osoite: Salomonkatu 21 B, 00100 Helsinki. Esillä sääntöjen määräämät asiat. Kaikki lämpimästi tervettoa! Kahvitarjoilu.

Suomi-Tšekki-seuran johtokunta

Jarmo Sermilä: Kelkasta pudonneen päiväkirjasta

Tšekki kouluissa opiskellaan kurinalaisesti. Oppilaille annetaan paljon läksyjä ja todistuksia seurataan kodeissa tarkasti. Välituntejakaan ei aina suinkaan käytetä oleiluun koulun pihalla, vaan opiskeluun.

Kun 1972 pääsin opiskelemaan Prahaan, minulla oli erittäin hyvät tiedot ja näkemykset silloisen Tsekko-slovakian ajankohtaisesta taidemusiikista. Oleskelu perillä avasi näköaloja moneen suuntaan, mm. henkilösuhteiden koukeroihin, jotka tietysti joka maassa ovat olemassa, mutta joista vieras ei juuri ihmeempää kokonaisnäkemystä saa.

Minulla oli kuitenkin selvä tieto siitä, ketkä silloisista aktiivisäveltäjistä olivat omalta kannaltani kiinnostavia persoonia, eikä niitä näkemyksiä juuri tarvinnut korjailta. Tiesin olevani melkoinen asiantuntija - ja sen kyllä tiesivät tsekitkin.

Vaikka sitten 1980-luvulla ns. normalisointi olikin kitkenyt Prahan musiikkielämästä kiinnostavimmat kukkaset, minusta oli mukavaa, että saimme Tsekkoslovakian ja Suomen säveltäjäjärjestöjen välille syntymään eräänlaisen kulttuurivaihtosopimuksen. Sen perusteella ehti muutama tsekkisäveltäjä piipahtaa vieraanamme, mutta kun samettivallankumous sitten tapahtui, nämä suhteet katkesivat - meiltä hävisi sikäläinen osapuoli. Kun sitten vielä maa jakautui kahteen valtioon, koko asia karkasi käsistä. Jos ilmaistaan nykytilanne yksinkertaisesti, niin Slovakia aktiisempänä osapuolena on luonut Suomeen päin rauhallisesti toimivat suhteet, ja vierailuja tapahtuu puolin ynnä toisin - ainakin jonkinlainen perusta mittavammallekin yhteistyölle on olemassa.

Tsekkien kanssa tilanne on toinen. Vanha säveltäjäliitto on tietäkseni jollakin lailla olemassa, mutta sen toimintaresurssit lienevät huonot kansainvälisen toiminnan suhteen. Monet vahvat säveltäjät eivät ole siinä jäseninä, vaan kuuluvat pariin muuhun taiteilijayhdistykseen, joilla ilmeisesti voimavaroja on paremmin, mutta joissa jäseninä on eri alojen taiteilijoita, mikä hankaloittaa puhtaasti säveltäjien kesken tapahtuvaa ideointia. Oma asiantuntemukseni tällä hetkellä edustaa lähestulkoon nollatasoa, näin ainakin, jos liikutaan henkilötasolla.

Järjestöistä suurin piirtein ennallaan on kuitenkin Tsekkiläinen musiikkisäätiö, joka onkin ainoa henkireikäni Prahan ja Tsekin tasavallan musiikkielämään. Säätiön piirissä toimivan Tsekkiläisen musiikin tiedotuskeskuksen toiminnanjohtaja Miroslav Pudlák on varteenotettava nimi myös

säveltäjänä. Hänellä tuntuu keskusteluista päätellen olevan hyvin terveet näkemykset maansa musiikkiasioista. Tiedotuskeskus julkaisee kuusi kertaa vuodessa ilmestyvää aikakauslehteä nimeltä Czech Music (en tiedä, ilmestyykö se muilla kielillä kuin englanniksi), joka oikeastaan on ainoa henkireikäni maan musiikkiin tällä hetkellä. Lehteä voin suositella kenelle tahansa, kontaktitiedot tämän jutun lopussa.

Czech Music News käsittelee palstoillaan hyvin vaihtelevaa materiaalia aivan päiväkohtaisinta pop-musiikkia lukuunottamatta. Sillä on lämmin suhde aineistoonsa, mutta se käsittelee aiheensa riittävällä

kriittisyydellä. Suuri osa lehden esittelemistä muusikoista ja säveltäjistä edustaa keski- tai nuorta polvea, jota en ole päässyt tuntemaan, mutta joukossa on usein myös sellaisia säveltäjiä, jotka olen tavannut moneenkin kertaan, mutta jotka eivät olleet vallan paljon suosittuja esimerkiksi 1980-luvulla. Vuoden 2003 numeroiden palstoilta löytyy mm. Alois Pinos, tavattoman sympaattinen brnolaissäveltäjä, jonka musiikkia olin itsekin joskus soittamassa. Vanha totuus tietysti on ollut se, että Brno oli varsinainen uuden musiikin tyyssija, ja sitä se tuntuu olevan edelleen näistä jutuista päätellen. Monet uudet festivaalit vaikuttavat antoisilta, ja erikoista hohtoa voisi olla Marek Kopelentin perustamalla kansainvälisellä säveltäjäkurssilla, joka järjestetään Cesky Krumlovissa alkukesästä ja jossa vierailevat opettajat ja luennoitsijat näyttävät olevan poikkeuksetta huippunimiä.

Mutta aivan kokonaan lehdessä ei sentään liikuta uuden musiikin kentällä. Hiljattain luin Smetanan oopperoita nykymailman näkökulmasta käsittelevän jutun, jossa haastateltiin tämän päivän oopperaohjaajia Prahan Kansallisteatterista. Tällä kohtaa en malta olla kertomatta tsekkiläiseen oopperaan liittyvää tapausta, josta edes Czech Music ei tiedä mitään. Kyseessä on muutama vuosi sitten järjestetystä kansainvälisestä oopperasävellyskilpailusta, jonka voitti vanha kaverini Emil Viklicky. Käydessäni Prahassa hän kysäisi minulta, kannattaisiko hänen osallistua kilpailuun, koska hänellä olisi sopiva aihe. Koska tuo idea tuntui kiinnostavan häntä, kehotin osallistumaan, mutta samalla esitin, että kyseessä on joka tapauksessa suuri työ, ja jos ei voita, se on

hukkaanheitettyä aikaa. Aikaa kului kai vajaa pari vuotta, jonka jälkeen sain tiedon, että hän oli voittanut - kilpailuun oli osallistunut 18 säveltäjää. Sain haltuuni kilpailun tiedotusmateriaalin, joka oli siinä mielessä erikoinen, että siinä lueteltiin kaikkien osallistujien nimet. Yleensä näin ei tehdä muuten kuin palkinnonsaajien osalta. Tuossa joukossa oli muutama minullekin tuttu nimi, mikä antoi ymmärtää, että tasoa oli ehdotuksissa riittänyt.

Joidenkin mielestä oli kuitenkin hirmuista, että kilpailun voitti paremmin jazzpianistina tunnettu Viklicky (hän kertoi saaneensa kuulla kunniansa). Mutta minkäs teet, kunnianarvoisa raati oli tehnyt valintansa, ja teos toteutettiin ja esitettiin melko moneen kertaan. Kaiken kukkuraksi Viklickyltä tilattiin lisäksi kaksi kamarioopperaa, jotka nekin ovat jo saaneet kantaesityksensä. Voin siis sanoa olevani menestyneen oopperasäveltäjän opettaja - en tosin

tiedä sen kummemmin häntä opettaneeni, mutta hän on pyytänyt virallisen luvan mainita minut opettajanaan. Enpä tuota ole hanttiin pannut!

Yksi kiintoisa kirja pitää vielä mainita. Se on Muzikontakt 2004, jossa on toistakymmentä tuhatta musiikkiosoitetta Tsekin tasavallassa. Sieltä löytyvät muusikot ja yhtyeet, instituutiot, vuosittaiset tapahtumat, konserttitoimistot, lehdistö sekä soitin- ja laite-edustajat. En tiedä sen tämänhetkistä hintaa, mutta se on ainakin ollut hyvin halpa. Sen (kuten siis myös jo mainitun lehden) voi tilata musiikin tiedotuskeskuksesta:

Czech Music Information Centre
Besední 3
CZ-118 00 PRAHA 1

www.music.cz
his@vol.cz

EMIL ja DANA ZÁTOPEK: DANA 80 v.keihäsvalmentaja!

Useat seuramme jäsenet ovat matkoillamme tutustuneet henkilökohtaisesti suomalaisten ihaillemaan Zátopekien pariskuntaan ja heidän kotiinsa Prahan Troja kaupunginosassa. Olemme nauttineet heidän "piparkakkutalonsa" puutarhassa vieraanvaraisuudesta. Kiitokseksi veimme heille joka kerta suomalaisia sillituotteita sekä lohta.

Emil poistui tuntemattomaan kaksi vuotta sitten. Prahan Kansallisteatterissa vietettiin vaikuttava surujuhla, johon kokoontui urheiluelämän edustajia eri puolilta maailmaa. Suomea tilaisuudessa edustivat seuramme pitkäaikainen jäsen, Opetusministeriön neuvotteleva virkamies Timo Haukilahti, Stadion säätiön hallituksen puheenjohtaja Erkki Aurejärvi ja markkinointipäällikkö Pekka Hurme sekä Lasse Viren puolisoineen. Tuhkauurna laskettiin haudan lepoon vasta keväällä 2001 Ostravan eteläpuolelle Roznov pod Radhostemissa sijaitsevan kansallispuiston muistolehtoon, jossa jo lepäsi toinen tshekkiläinen urheilijasuuruus, kiekonheittäjä Ludvík Danek, joka piti kymmenkunta vuotta hallussaan kiekon maailmanennätystä 67,18m kunnes ruotsalainen Ricky Bruch rikkoi sen. Dana ja Emil kohtasivat toisensa urheilukilpailuissa Zlinissä toukokuussa 1948. Dana oli kotoisin Määristä ja Emil Ostravan seuduilta. Emil työskenteli aluksi Zlinin kenkäteollisuudessa. Tehtaat perusti sittemmin maailmakuulun kenkämerkin BATAn suku. Batan kenkätehtaat olivat ensimmäisiä maailmassa, jossa oli oma ammattikoulunsa ja tehtaan työntekijöille rakennetut punatiiliset asuintalot. Itsejohtaja Batan

konttorihuoneisto oli suuri hissi, jolla hän hallitsi valtakuntaansa liikkumalla hissillä kerroksesta toiseen.

Voidakseen harjoitella paremmin Emil siirtyi puolustusvoimien palvelukseen. Batan kenkiä hän ei unohtanut. Emilin harjoittelumetodiin kuului juosta raskaissa Batan armeijalle tuottamissa mustissa varsikengissä. Dana puolestaan oli omaa sukua Ingrová, Emilin esimiehen tytär. Nimi Ingrová antaa jo aavistella jotakin. Sehän on suomeksi: Inkeriläinen! Suku oli tietoinen siitä, että esi isä oli jäänyt 30 vuotisen sodan melskeissä Määriin. Tietysti sotapäällikön, Ruotsin kuninkaan Kustaa II Adolfin mukaan esi isän ajateltiin olleen ruotsalaisen, kunnes tutkittiin kirkonkirjoja! Esi isä olikin Inkerin suomalainen ratsumies. Suvussa olikin ihmetelty miksi silloin tällöin putkahtaa maailmaan kookkaita punertavatukkaisia "ratsumiehiä". Siis Dana onkin Suomen sukua! Asia julkistettiin Hotelli Hesperiaassa vietettyjen Vaakuna hotellin 40 vuotis ja Hesperia hotellin 20 vuotisjuhlien yhteydessä, jossa Emil ja Dana olivat kunniavieraita. Sittemmin uutinen haalistui, eikä asiaa enää paljoakaan muisteta. Mitä nyt tässä sitten!

Mutta tämäpä Inkerin suomalaisen ratsumiehen jälkeläinen Dana Zátopková on rautaista tekoa! Dana täytti nyt syyskuun 19 p:nä 80 vuotta. Hän toimii edelleen neljän tshekkiläisen keihäsmiehen valmentajana. Paras heistä Mirek Guzdek on Jan Zeleznyn manttelinperiä. Zeleznyn poissaollessa Guzdek oli Tshekin mestari vuonna 2001. Paras hänen tuloksensa on tietämäni mukaan 85.71 ellei hän nyt sitten ole siitäkin petrannut.

Palataanpa vielä Emilin ja Danan historiaan. Siellä Zlinin yleisurheilukilpailuissa toukokuussa 1948 nuori kaunis keihäänheittäjä Dana Ingrová silmäili pitkänmatkan juoksua ja huomasi Emilin. Dana riensi oitis onnittelemaan voittajaa: siinä se oli! Jutellessa kävi ilmi, että he olivat syntyneet täsmälleen samana päivänä ja vuonna. Kolmen kuukauden kuluttua siitä rakastavaiset edustivat maatansa Lontoon Olympialaisissa. He olivat majoitettuja eri paikkoihin Lontoossa. Siihen aikaan naiset ja miehet majoitettiin erilleen. Rakastavaiset, joista Emil voitti 10.000m kultaa ja oli hopealla 5.000 m:llä ja Dana seitsemäntenä naisten keihäänheitossa, tapasivat kuitenkin. Jossain välissä he ehtivät Picadilly Circuselle etsimään sormuksia! Häpäiväksi he sopivat yhteisen syntymäpäivänsä 19.9.1948!

Häät vietettiin Uherské Hradistessa. Määriläisten tapojen mukaan häät kestivät useamman päivän. Häitä edeltävänä päivänä Danan isä oli halunnut autolla noutaa naapurikylästä kananpoikia. Emil ja Dana halusivat kuitenkin itse noutaa ne polkupyörillään. Lastit olivat mahtavat, keli oli sateinen ja kurainen. Emil oli kuitenkin romantikko: hän halusi suudella Danaa heidän ajellessaan kotiin päin kananpoikineen. Emil kurkotti satulaltaan Dana puoleen ja samalla he kupsahtivat liejuun! Morsiammella olikin polvi kääreessä koko häiden ajan.

Ensimmäinen koti oli Dana kotiseudulla, mutta parin vuoden kuluttua he rakennuttivat kolmi-kerroksisen talon Trojan kaupunginosaan Prahassa, jossa Dana edelleen asuu. Mutta ei yksinään. Aina joku sukujen nuori opiskelija tarvitsee kortteeria. Emilin kuoleman jälkeen Danan luona on asunut Emilin veljenpoika. Usein hän vastaa puhelimeen. Minulle se on järkytys joka kerta: aivan kuin Emil vastaisi puhelimeen! Samanlainen ääni!

Helsingin Olympialaiset ovatkin hyvin muistoissamme. Ihmisveturista, Emil Zátopekista kehkeytyi Suomen kansan Satu Pekka kolmine kultamitalineen. Ja Dana heitti kultaa! Neljä kultamitalia samaan perheeseen! Kautta urheilumaailman on levinyt kaunis suutelokuva! Kukahan

Dana ja Emil Zátopek Helsingin olympiastadionin 50-vuotisjuhlassa vuonna 1988. Kuvassa Dana Zátopková, Pirkko Järvinen, Emil Zátopek ja olympiakomitean edustaja tervehtimässä.

sen on ottanut? Mielihyvin haluaisin sen tietää. Suurennos kuvasta on Zátopekien talon portaikon seinällä.

Olen itse kuullut Risto Orkon kertovan kuinka häntä harmittaa yksi episodi. Orko ohjasi Olympialaisten elokuvausta ja oli tietysti pomona siinä sankassa joukossa, joka parveili maalinauhan läheisyydessä. Emilin voittaessa paikalle tunkeutui nuori kaunis nainen, joka pyrki syleilemään voittajaa. Orko hätisteli naisen pois kuvausten tieltä. Jälkeenpäin Orko sai tietää kuka nainen oli ja sanoi häpeävänsä suuresti. Orko pyysi välittämään pahoittelunsa Danalle. Se on tehty.

Sekä Emil että Dana kielineroja kumpikin. Molemmat taisivat saksan ja englannin ohella venäjää, ranskaa ja espanjaa. Emil lisäsi suomea. Vaikka hän ei koskaan viipynyt Suomessa kahta viikkoa kauemmin kerrallaan, jäi hänen mieleensä helposti suomenkielen sanoja ja lauseparsia, joita hän mielellään toisteli. Vein hänelle kerran lahjaksi suomi tshekki suomi sanakirjan, josta hän systemaattisesti opiskeli sanoja aakkosjärjestyksessä. Kerran kun menin heille yllättäen, Emil loikoili olohuoneen sohvalla ja opiskeli suomea! Helsingin Olympiastadionin 50 vuotisjuhlassa 1988 Emil yllätti perinpohjin. Seisoin valmiina tulkkamaan Emilin vieressä, kun hän saikin "tähtihetkensä": Emil puhui seitsemän minuuttia kaunista suomea tervehtien lämpimästi suomalaista urheiluyhteisöä elämänsä kohokohdan areenalla, joka hänelle oli ikimuistoinen.

Ennen tätä juhlaa Helsingissä, Zátopekin elämässä oli mullistavia aikoja. Tankkien vyöryessä Prahaa elokuun 21 p:nä 1968 koki Emil niin kuin kaikki tuntemani tshekit, itsensä verisesti loukatuiksi. Emil oli näkyvä hahmo kaduilla ja joutui siitä kärsimään menettämällä everstiluutnantin arvonsa ja sen myötä työnsä armeijassa. Emil työskenteli erilaisissa hommissa. Olin kerran Määrissä 70 luvulla tutustumassa paikkakunnan historialliseen kirkkoon, kun matkalla sinne yht'äkkiä tielle putkahti metsästä maanmittausryhmä: Emilhän se siinä! Aika kului ja muu maailma kutsui urheilijasuuruuksia Emiliä ja Danaa erilaisiin tilaisuuksiin vieraiksi siinä määrin, että valtaapitävien oli annettava periksi: Emil palkattiin urheiluliittoon, jossa hänen tehtävänsä oli kielitaitoisena seurata maailman urheilulehtiä ja tehdä niistä katsauksia. Niin Emil ja Dana pääsivät jälleen julkisuuteen ja heidät oli pakko päästää ulkomaille kunniavieraiksi. Kyllä heitä kutsuttiinkin. Ja hehän lähtivät, kiersivät maailmaa ja kertoivat kokemuksistaan.

Kerran kiertueella Kuubassa Emil alkoi jo väsyä. Edessä oli vierailu jossain suuressa tuotantolaitoksessa. Emil oli vannottanut ettei häntä pantaisi enää pitämään puheita. Hän ei jaksanut. Estradilla Emilille ojennettiin kuitenkin mikki: "Habla!" Emil keksi seinille ripustetut iskulauseet ja alkoi lukea niitä! Suosionosoitukset olivat valtavat.

Jossain vaiheessa riepui pieni halvauskohtaus Emiliä. Toista jalkaterää Emil joutui lopun ikäänsä kävellessään heilauttamaan. Vaikka tshekkiläinen lääketiede on korkeatasoista, halusivat Emilin amerikkalaiset urheilutoverit auttaa kuntoutumista: keräsivät sellaisen rahasumman, että Emil saattoi kuukauden olla parhaiden amerikkalaiseksperttien hoidossa. Ei sekään auttanut. Suomessa on merkittävä kansanparantaja Hannes Karppinen, urheilija itsekin aikoinaan, Suomi Tshekki Seuran jäsen, alkoi kiinnostua tapauksesta. Hanskin manipulaatiotaidot ovat tuttuja monelle suomalaiselle urheilijalle ja potilaille yleensä, minullekin. Hanskin pediltä nousee itsekukin ensin sille vaivaalloisesti vääntäytyttyään, useimmiten jo ensikäsitteilyn jälkeen norjana ylös. Hanskin toive oli saada manipuloida Emiliä.

Matkamme siirtyi kuitenkin minun polvi-leikkauksen takia. Sittenkun Hanski oli saanut minut kuntoon, aloimme suunnitella: Emil oli silloin jo kaatunut eräänä yönä eteisen lattialle kompastuttuaan pimeässä johonkin. Reisisuu murtui. Seurasi lonkkaleikkaus. Emil pääsi jo kotiinkin, mutta sitten tuli veritulppa, keuhkokuume jne. Danan kanssa

jatkoimme suunnitelmia. Emil oli toipunut leikkauksesta ja päässyt jo kotiin. Lentopaikat oli Hanskille ja erään asiasta kiinnostuneen lehden toimittajalle sekä minulle tulkkina varattu heinäkuun alkuun 2000. Soitin vielä sopiakseni Danan kanssa yksityiskohdista. Emil olikin yksin kotona. Asia oli hänelle yllätys. Oli käynyt niin kuin usein perheissä: vaimo hoitelee asioita miestänsä säästääkseen. "Ei, Pirkko, ei! Minua ei kuvata Suomen kansalle raajarikkona! Haluan että suomalaiset muistavat minut aina terveenä Satu Pekkana!" Siihen se kariutui! Syksyllä Emilin tila alkoi huonontua. Hän joutui taas sairaalaan. Masentui. Masentui niin syvästi, ettei avannut silmiään edes Kansainvälisen Olympiakomitean presidentille Samaranchille, joka oli tullut "viimeiselle vierailulle". (Vähemmästäkin sitä silmänsä tahtoo sulkea!) Samaranch oli pyytänyt, ettei Emil antaisi periksi. Siihen Emil oli nyökännyt.

Marraskuun 21 päivän iltana klo 23.55 siirtyi unohtumaton urheilijasankari Emil Zátopak täältä iäisyyteen, jättäen meille ikimuistoisen perinnön sisukkaasta urheilijasta, suuresta ihmisestä, jonka työtä hänen puolisonsa Dana nyt vielä 80 v. täytettyään jatkaa. He syntyivät syyskuun 19 p:nä 1922.

Pirkko Järvinen

Helsingin olympiastadionin vuonna 1988 pidetyt 50-vuotisjuhlat päättyivät tanssiaisiin.

Kesän 2004 kulttuuritapahtumia Böömissä

Vuoden 2004 kesä ja alkusyksy tarjoavat monia kiinnostavia kulttuuritapahtumia Prahan lähiympäristön historiallisissa kaupungeissa. Tsekeillä on sanonta "Za kulturou nejen do Prahy", eli vapaasti käännettynä: miksi jäädä Prahaan kun muuallakin tapahtuu.

Ceský Krumlovissa pääsee renessanssin tunnelmiin.

Ceský Krumlov on yksi Tsekinmaan ehdottomasti kauneimmista ja parhaiten säilyneistä kaupungeista. Se sijaitsee Vltava-joen laaksossa Etelä-Böömissä lähellä Itävallan rajaa. Tutustumisen kaupunkiin voi aloittaa linnasta, jonka sisätiloihin voi tutustua kahdellakin eri reitillä. Opastusta saa myös englanninkielellä. Linnan tornista aukeaa hieno näköala kaupunkiin ja sen ympäristöön. Linnan helmi on barokkiaikainen teatteri, jossa voi ihaila tuon ajan säilynyttä katsomoa, lavaa sekä tekniikkaa. Kaupunki kuuluu Unescon maailmanperintölistalle ja tarjoaa menneiden vuosisatojen tunnelmaa - erityisesti hämärän tultua - kapeine katuineen sekä keskiaikaisine kapakoineen ja ravintoloineen. Lisätietoa kaupungin tapahtumista: infocentrum@ckrf.ckrumlov.cz, www.ckrumlov.cz.

- 18.6. - 20.6. Ruusun juhla on renessanssijuhla, jossa kaupunki palaa ritarien, hovineitojen ja kerjäläisten aikaan
- 26.6. - 6.7. Kamarimusiikkifestivaali
- 16.7. - 28.8. Kansainvälinen musiikkifestivaali (lisätietoa: www.czechmusicfestival.com)
- 23.7. - 31.7. Vanhan musiikin festivaali
- 18.8. - 22.8. Loppukesän jazzit
- 24.9. - 26.9. Pyhän Václavin syysmarkkinat ja konsertteja

Jindrichuv Hradec

Lähellä Ceský Krumlovia sijaitseva Jindrichuv Hradec on myös kaunis historiallinen kaupunki. Kaupungin tärkein nähtävyys on maalauksellinen linna, joka on rakennettu Vajgar-tekojärven rannalle. Heinäkuussa kaupungissa järjestetään eteläböömiläinen musiikkifestivaali ja elokuussa lastenjuhla Town for Children, Kaupunki lapsille. Lisätietoja kaupungista ja sen tapahtumista: info@jh.cz, www.jh.cz.

Hradec Králové sijaitsee 100 km Prahasta itään. Entinen kuninkaallinen linnoituskaupunki on arkkitehtuurista kiinnostuneiden paratiisi. Rakennustyylijä kaupungissa on gotiikasta nykyaikaan. Kaupungilla on myös suomalaisia kiinnostava menneisyys - 30-vuotisen sodan aikana 1600-luvulla ruotsalaissuomalaiset joukot valloittivat sen. Lisätietoja: icko@ic-hk.cz, www.ic-hk.cz.

28-29.5.	Lasten tanssifestivaali	15.9.-15.10.	Hradec Královén musiikkipäivät.
4.6.-6.6.	Tsekinmaan suurin folklore-festivaali		Ohjelmistoa barokista nykyaikaan
21.6.-30.6.	Kansainvälinen teatterifestivaali	11.10.-16.10.	Jazz Goes to Town -festivaali
23. 7.-25.7.	Oopperajuhlat		

Klassista ja countrya

Kutná Hora tunnettiin keskiaikana hopeakaivosten kaupunkina. Prahasta tunnin junamatkan päässä itään sijaitseva kaupunki tuotti aikanaan kolmanneksen Euroopan hopeasta ja vaurastui lähes Prahan veroiseksi mahdiksi. Kaupungin tunnetuin nähtävyys on kukkulalle rakennettu uljas pyhän Barbaran katedraali. Keskiaikainen keskusta on viehättävän sokkeloinen. Lisätietoja: infocentrum@kh.cz, www.kh.cz.

- 19.6. - 20.6. Royal Silver on historiallinen juhla, jossa palataan keskiajan tunnelmiin tansseineen ja miekkailijoineen
- 20.6.- 27.6. Ooppera-viikko
- 1.7.- 7.7. Kansainvälinen klassisen kitaran kilpailu
- 12.8. - 14.8. Ulkoilmajuhla Kutná Hora Coracle, jossa soitetaan countrya, bluegrassia ja folkia

Telc liitettiin vuonna 1992 Unescon maailmanperintölistalle. Telcin linna puolestaan kuuluu kansallisten kulttuurimonumenttien joukkoon. Telc on tunnettu erityisesti vanhasta kaupungistaan, jonka rakennukset ovat pääosin 1700-1800 -luvulta. Kaupunki sijaitsee etelään Prahasta. Lisätietoja: info@telc-etc.cz, www.telcsko.cz

Heinäkuussa	Klassisen musiikin festivaali
Heinäkuussa	Kuumailmapallojen kilpailu
30.7. - 15.8.	Folk-musiikki - ja teatterifestivaali
2.-3.8., 9.-10.8., 16.-17.8.	Historiallisten junien kavalkadi

Telcin kartanon renessanssi-juhlan pukuloistoa

Trebon on lähellä Ceské Budejovicea sijaitseva kylpyläkaupunki, joka tarjoaa tulevana kesänä muun muassa seuraavia tapahtumia.

Lisätietoja: info@iks.tbnet.cz, www.trebon-mesto.cz

3.5. - 8.5.	ANIFEST kansainvälinen animaatiofilmifestivaali
1.6. - 30.9.	Kamarimusiikkikonsertteja
17..7. - 18.7.	Renessanssijuhla

Litomyšl tunnetaan säveltäjä Bedrich Smetanan kotikaupunkina. Itä-Böömissä sijaitseva kaupunki juhlii suurta poikaansa vuosittaisilla oopperafestivaaleilla. Kaupunki tunnetaan myös hienosta renessanssikartanostaan ja sen puutarhasta. Oopperajuhlat pidetään linnan puutarhassa sijaitsevassa teatterissa. Lisätietoja: ic@litomyšl.cz, www.litomyšl.cz.

17.6. - 27.6.	Smetanan kunniaksi 46. kertaa järjestettävä oopperajuhla
26.6. ja 18.9.	Vanhanajan böömiläismarkkinat
17.9. - 19.9.	Klassisen musiikin festivaali Young Smetana´s Litomyšl

Teksti: Petra ja Juha Ojanen

Kuva: Informační centrum Hradec Králové

Viirus kutsuttu Tshekkiin

Helsinkiläinen teatteri Viirus on kutsuttu Theatre European Regions -teatterifestivaalille Tshekkiin. Viemisinä on tshekkikirjailija Milan Kunderan näytelmä Jacques och hans mästare. Esityksen on ohjannut Raila Leppäkoski. Viirus osallistuu ainoana Suomesta 10-vuotisjuhliiaan viettävälle festivaalille Hradec Královessa.

Päivien ohjelmassa on yli 150 esitystä. Katselmuksen järjestää Klickperovo Divadlo, joka nimitettiin tänä vuonna neljännen kerran Tshekin parhaaksi teatteriksi. Jacques och hans mästare sai ensi-iltansa Viiruksen kotinäyttämöllä Rajasaassa helmikuun lopulla. Jacquesin roolissa on Pekka Strang ja Robert Enckell esittää mestarin osan. Muissa rooleissa ovat Tobias Zilliacus, Sampo Sarkola sekä Tove Qvickströmiä korvaava Marika Parkkomäki.

Jacques och hans mästare esitetään vielä yhdeksän kertaa. Viimeinen näytös on Rajasaassa 17. huhtikuuta. Theatre European Regions -festivaali järjestetään 21. - 30. kesäkuuta.

Helsinki, 26. 3. Kulttuuri stt 204

Hussien matka juurilleen

Seuran perinteinen jäsenmatka Prahaan kesällä 2003 alkoi sunnuntaina 27. heinäkuuta. Matkanjohtajamme Raija kokosi seurueemme lentokentällä ja niin odotettu matka satumaahan saattoi alkaa.

Matkalle lähti sekä kokeneita Tšekin kävijöitä ja ystäviä sekä meitä ensikertalaisia. Osa ryhmästäimme, Raijan lisäksi viisi muuta, olemme joko suoraan tai avioliiton kautta "Hussin huonetta ja sukua". Meitä erityisesti kiinnostikin historia aina 1400-luvun alulle asti; Jan Husin, Prahan yliopiston rehtorin ja tšekin kielen luojan matka päättyi roviolle vuonna 1415. OK-matkat oli räätälöinyt seurueellemme oman retken Kutna Horaan, vanhaan hopeakaupunkiin. Samalla pääsimme tutustumaan asiantuntevan oppaan avulla Tšekin maaseutuun.

Meitä kiinnostivat historian lisäksi mm. liikenneolot, luonto sekä ruokakulttuuri. Matkapäiväkirja laadittiin aivan kotitarpeita varten mutta tässä siitä muutamia otteita tervehdyksenä mieleenpainuneelta matkaltamme.

Ensimmäisenä päivänä suunnistimme vanhan kaupungin aukiolle tervehtimään Jan Husia, matkamme innoittajaa. Mahtava muistomerkki historiallisessa ympäristössä sykähdytti ja patsaalla käytiinkin päivittäin. Miehet polttivat aina sikarit menneitten, nykyisten ja tulevien Hussien kunniaksi. Jo ensimmäinen päivä näytti, että siellä yhteen päivään mahtuu hellettä, sadetta ja tuulta ja taas illalla kaunista ja lämmintä.

Osallistuimme myös matkatoimiston järjestämään kaupunkikierrrokseen, jolloin Praha tuli tutuksi ensin bussista käsin ja sitten kävelykierroksella Linnakaupungissa. Retki oli erittäin tiivis ja antoisa, helle vain tahtoi verottaa voimia. Kutná Horan retki oli hieno. Saimme kuulla ja nähdä hopeakaupungissa mm. hopearahojen historiasta. Nyt kaupungin hopeakaupoista löytyi kauniita ketjuja sekä omaan kaulaan että tuliaisiksi, muistoksi esi-isiemme maasta! Erikoinen nähtävyys oli myös luukirkko, samoin vanhasta myllystä tehty ruokapaikkamme. Vyšehradin vanhojen puolustusmuurien alueella kuuluisien tšekkiläisten säveltäjien ja kirjailijoiden hautojen lisäksi näimme myös tämän päivän elämää: hääpari vieraineen odotti pääsyä kirkkoon. Ylhäältä avautui myös mahtava näköala Vltavalle ja yli kauniin Prahan.

Orion-hotellin runsaalla aamiaisella pärjäsimme pitkään. Kulinaristisiin nautintoihimme kuuluivat myös erilaiset leivonnaiset ja espresso tai cappuccino. Illemmalla pyrimme löytämään mukavia, mahdollisimman tšekkiläisiä ruokapaikkoja. Must-paikka oli tietysti meilläkin sotamies Švejin kapakka. Siellähän piti tavata kesällä kello kuusi. Tutuiksi tulivat alkupaloina erilaiset salaatit, kinkku piparjuuri-kermavaahdon kera, uppomakkarat ym. Perinneruuista erityisesti mieleen jäivät erilaiset kokolihat, mykyt ja knöödelit sekä hapankaali, jota oli punaista ja vaaleaa, lämmintä ja ah niin ihanaa!

Monet kerrat ihmettelimme ihmisten ystävällisyyttä ja kaupungin siisteyttä. Ei näkynyt "hörhöjä" miljoonakaupungin katukuvassa. Kesän 2002 suurtulvista eivät ensikertalaiset tieneet muuta kuin siellä täällä talojen seinässä viivan osoittamassa Vltavan tulvakorkeutta tiettyinä päivinä. Hämmästyttävän hyvin vauriot oli saatu

Vuosi suurtulvien jälkeen.

Viisi hussia. Raija, Marja, Pasi ja Markku.

korjatuiksi. Saimme nauttia aurinkoisen Prahan satumaisesta tunnelmasta kokonaisen viikon. Paljon opittiin uutta, kuultiin historiaa ja ennen kaikkea Hussin suvun tarinaa ja vaihteita. Jäi tunne että tänne vielä palaamme!

Kiitos Praha ja Tšekki, isiemme maa!

Ryhmämatka Prahaan kesällä 2004

**Suomi-Tseki-seuran jäsenmatka tänä vuonna suuntautuu perinteisesti Prahaan
28. heinäkuuta - 4. elokuuta 2004, keskiviikosta keskiviikkoon.**

Matkan hintaan sisältyvät lennot Czech Airlinesin (CSA) reittilennolla turistiluokassa, lentokenttäkuljetukset, majoitus Sibelius huoneistossa (****+) kahden hengen huoneissa, OK-matkojen suomenkielisen oppaan palvelut sekä tietyt maksut ja verot.

Matkan hinta on 520 euroa / henkilö, miinus 5%

Lisämaksusta yhden hengen huone 220 euroa / 7 vrk

Aamiainen Orionin aamiaishuoneessa 40 euroa / 7 vrk

Lisäksi seuraavat OK-matkojen yhteiset retkimahdollisuudet:

1 Pohjois-Böömi ja Dresden n. 12 t. hinta 53 euroa, lisämaksusta lounas 22 euroa

2 Nizborin lasitehdas ja Krivoklatin linna n. 8 tuntia n 45 euroa, sisältäen myös lounaan.

Retki 1. on tiistaina ja retki 2. on torstaina. Retket edellyttävät riittävää osanottajamäärää.

Lentoajat	OK 481 28.7	Helsinki - Praha 14.20 -15.45 (keskiviikko)
	OK 480 04.8	Praha - Helsinki 10.10 -13.35 (keskiviikko)

Suomen kansalainen tarvitsee Tsekiin passin, jonka pitää olla voimassa vielä 3 kk. matkan jälkeen.

Ilmottautumiset 30.4 mennessä joko kirjeitse seuran toimistoon, os. Rapakivenkuja 3, 00710 Helsinki tai sähköpostitse: info@suomi-tseki-seura.fi, tai soittamalla: Raija Kauppinen p. 09-6926157 ja Hilikka Pynnönen p. 0400-209775. Joutokolla Prahaan!

Saako prinssi merenneitonsa?

Dvorakin Rusalka Helsingin juhlaviikoille

Ensi elokuussa saa Helsingin juhlaviikoilla ensi-iltansa tsekkiläisen säveltäjämestarin Antonin Dvorakin rakastettu oopperasatu Rusalka. Dvorak sävelsi oopperansa maailmankuulun, pienestä merenneidosta kertovan kansantarun pohjalta. Taustalla väreilevä melankolisuus on ominaista paitsi slaavilaisille saduille, myös pohjoiselle luonteelle.

Dvorakin ooppera on tänä vuonna erityisen ajankohtainen, sillä säveltäjän kuolemasta tulee kuluneeksi 100 vuotta. Helsinkiläinen Oopperayhdistys HOO tuottaa esityksen **tsekin kielellä**, ja pääroolissa Rusalkamerenneitona vuorottelevat Suomen kansallisoopperan solisti Tove Åman ja Senia Korhonen.

Rusalka on Tsekeissä yksi esitetyimmistä oopperateoksista. Vuonna 1901 sävelletyn oopperan suosio on kestänyt jo yli vuosisadan. Rusalkan edellisestä Suomen-esityksestä on ehtinyt kulua jo yli 10 vuotta, kun Prahan Ooppera vieraili Suomessa vuonna 1991.

Esitykset 20., 21., 22., 24., 25., 27., 28., 29.8.2004 Aleksanterin teatterissa, os. Bulevardi 23-27, Helsinki. Liput 10/20/30 euroa. Ennakkolipunmyynti Lippupisteessä.

Tuhannet kutsuvieraat seurasivat Sazka Areenan juhlallisia avajaisia

Lauantai-iltana 27.3 pidettyjä Sazka Areenan juhlallisia avajaisia oli seuraamassa tuhansia kutsuvieraita mukaan lukien presidentti Václav Klaus. Yleisölle esiintyivät Kansainvälisen jääkiekkoliiton puheenjohtaja René Fasel sekä Tšekin jääkiekkoliiton puheenjohtaja Karel Gut, jotka esittivät kii-toksensa hallin rakentajille. He totesivat, että mikään ei ole enää esteenä jääkiekon MM-kisoille, jotka pidetään huhti–toukokuun taitteessa areenalla. Ilta sujui musiikin, tanssin, värien ja valojen merkeissä tunnettujen laulajien ja jääkiekkolegendojen esiintyessä yleisölle. Hallin rakentaminen kesti 16 kuukautta. Hallissa, jossa on 1700 eri huonetilaa, voidaan järjestää urheilutilaisuuksien lisäksi musikaaleja, oopperoita, konsertteja tai näyttelyitä. Sazka Areenaan, joka on osa Zelený ost-rovin monitoimiviihdekeskusta viidentoista hehtaarin alueella Prahan Vysocanyn ja Libenin rajalla, mahtuu jopa 18 000 katsojaa. Ensimmäinen MM-ottelu pelataan 24. huhtikuuta ja viimeinen 9. toukokuuta.

Ostravalaiset romanit lahjoittivat Slovakiaan vaatteita ja elintarvikkeita

Romanien kansalaisaloitteen (ROI) edustajat toimittivat perjantaina kaksi kuormaa vaatteita ja elin-tarvikkeita romaneille Itä-Slovakiaan, jossa kärsitään köyhyydestä. „Vastaanottoa ei voi kuvailla. Paikalliset olivat todella onnellisia. Se oli ensimmäinen mittava apu, jota he ovat saaneet,” sanoi ROI:n puheenjohtaja František Sivák, joka osallistui avustustavaroiden luovutukseen Vranova nad Topl’oussa. Romanit olivat keränneet maakunnassa maaliskuun ajan elintarvikkeita, vaatteita ja hygieniatarvikkeita. Heidän tarkoituksenaan oli alun perin kerätä myös rahaa, mutta rahankeräykseen pitää saada asianmukainen lupa lääninvirastolta. Koska ROI oli ilmoittanut pankkitilin nume-ron, mutta ei ollut rekisteröinyt keräystä asianmukaisesti, järjestöä uhkaa jopa puolen miljoonan korunan sakko. „Emme ole saaneet lainkaan rahaa, joten uskon, että sovimme viraston kanssa vain symbolisesta sakosta,” sanoi Sivák. Samalla hän valmistelee hakemusta rahankeräykseen, jonka hän aikoo asianmukaisesti rekisteröidä lääninvirastossa.

Leipuri Sobotuchysta ei aio luopua taistelusta kesäajan lakkauttamiseksi

Yli 20 vuotta on leipuri Stanislav Pecka Sobotuchysta yrittänyt turhaan saada kesäajan lakkautetuksi. Tšekin tunnetuin kesäajan vastustaja ei aio luopua toivosta, että hän saa poliitikot lopulta vakuut-tumaan kesäajan haitallisuudesta. Kesäajan lopettamista koskevia anomuksia saavat häneltä jatku-vasti sekä valtiovallan ylimmät edustajat että Euroopan ihmisoikeustuomioistuim Strabourgissa. Niille on lähipäivinä tullut jälleen uusi anomus. ”Olen yrittänyt vuodesta 1981 alkaen saada lak-kautetuksi asetuksen, joka mielestäni on lainvastainen. Kirjoitin tuolloin pääministeri Lubomír Štrougalille. Turhaan. Työskentelin silloin kansalliskomiteassa ja näin, kuinka ihmiset muuttuivat kellojen siirtämisen jälkeen riitaisiksi ja väsyneiksi,” kuvailee Pecka taistelunsa alkuvaihetta. Sen jälkeen hän on kirjoittanut satoja vastaavanlaisia kirjeitä, joilla hän pyrkii saamaan asetuksen lak-kautettua. Edes valtiovallan korkeimpien edustajien torjuva asenne ei ole saanut häntä luopumaan taistelustaan. Hän on hakenut tukea tšekkipoliitikkojen ohella myös USA:n entiseltä ulkoministeriltä Madeleine Albrightilta. Kesäajan vastustaja väittää, että kellonajan muutokset, joita tehdään vie-läpä epäsäännöllisin väliajoin, vahingoittavat vakavasti ihmisen terveyttä. Hän ei ole kuitenkaan saanut tukea edes ihmisoikeuksien puolustajalta Otakar Motejlilta. Useita kuukausia kestäneen tut-kimuksen aikana oikeusasiamies oli yhteistyössä Tšekin Tiedeakatemian puheenjohtajan Helena Ilnerová kanssa, joka on ajan fysiologian asiantuntija. Lopulta oikeusasiamies joutui toteamaan, että kesäajan lakkauttamiseen ei ole syytä. Tšekin tasavallassa kesäaika on ollut käytössä vuodesta 1979. Silloin se oli voimassa kuusi kuukautta. Vuonna 1996 Tšekin tasavalta reagoi EU:n ja Euroopan parlamentin direktiiviin ja muutti kesäajan kestävänsä seitsemän kuukautta. Tänä vuonna kesä-aika tuli voimaan sunnuntai-iltana 28.3.

Ensimmäiseksi Kahvimestariksi tuli plzeniläisen oppilaitoksen opiskelija

Ensimmäistä kertaa pidetyn kansallisen Kahvimestari 2003 –kilpailun voittaja on selvinnyt. Voittajaksi selviytyi plzeniläisen ravintolakoulun oppilas Petr Reithmaier, joka oli päässyt viiden muun kilpailijan kanssa jatkokon semifinaalista.

”Tuo nuorukainen jyräsi suvereenisti alleen kaikki ammattilaiset,“ ilmoitti voittajan selvitettyä Stepánka Havrlíková, joka edustaa kilpailun järjestänyttä SCAE-järjestöä. Reithmaier varmisti voitollaan myös pääsyn huhtikuussa Italiassa järjestettävään kahvinkeiton maailmanmestaruuskilpailuun.

Kahvimestari-kilpailu huipentui kuudentoista kilpailijan finaaliin. Parhaat baristat oli valittu vuoden kestäneissä karsinnoissa, joita järjestettiin eri puolilla Tšekin tasavaltaa. Osanottajien piti esittää taitonsa espresson, cappuccinon ja oman kahvipohjaisen erikoisjuoman valmistuksessa. Kilpailijoiden suorituksia seurasi kansainvälinen tuomaristo, jossa oli mukana myös muutama ammattilainen kahvin suurvallasta Italiasta.

Kaksipäiväinen tapahtuma Olympik-hotellin kongressikeskuksessa järjestettiin Coffee Fest –näyttelyn puitteissa, jossa kolmesta maailman kahvintuottajaa esitteli tuotteitaan.

Radiossa puhuttava kirjakieltä

Kuluneella viikolla kansanedustajat hyväksyivät kommunistien tekemän lakialoitteen, joka määrää yksityisten radio- ja televisioasemien toimittajat ja juontajat puhumaan kirjakieltä. Onko se hyvä vai huono asia? Onko sellaisessa laissa järkeä? Kysymme asiaa prof. František Cermákilta, joka toimii Kaarlen yliopiston yhteydessä olevan Tšekin kansalliskorpuksen johtajana

Mitä mieltä kielitieteilijänä olette sellaisen lain olemassaolosta? Onko se teistä hyödyllinen tai välttämätön? Laki määrää käyttämään tšekin kirjakieltä medioissa. Onko lain hyväksymisellä vaikutusta?

”Se ei ole välttämätöntä, eikä päätös ole järkevä. Sillä ei edes ole vaikutusta. Pitkän historian aikana, jolloin tšekin kielen oikeinkirjoitusta on luotu, on pätenyt se, että kulloinkin oikeinkirjoituksen uudistus on mitätöinyt sitä edeltäneen uudistuksen. Tunnettu tšekkiläinen kielitieteilijä Vilém Mathesius sanoi jo aikoinaan, että kielen kodifioinnin tietä reunustavat kieltojen ja määräysten haudat. Toisin sanoen tietynä aikana voimassa olleet kiellot ja määräykset ovat lakanneet ajan päästä olemasta voimassa.“

Eikö ole myös niin, että pieni ryhmä ihmisiä, tässä tapauksessa lainsäätäjät, ja varmasti heihin liittyisi myös osa älymystöä, yrittää tyrkyttää näkemyksensä tšekistä ihmisille, jotka käyttävät sitä omalla tavallaan? Kysymys on siitä, kuka määrittelee sen, mikä noista näkemyksistä ja suhtautumistavoista on oikea?

”Yleinen totuus on, että kieli yksinkertaisesti muuttuu. Sille ei mahda mitään, ja se on hyvä. Mikäli kielen on tarkoitus pysyä elossa, sen pitää vastata uusiin tarpeisiin. Kielen jäädyttäminen ei ole hyvä asia. Se, että tietty ryhmä pyrkii tyrkyttämään muille omaa mielipidettään, on pikemmin poliittinen asia, eikä sillä ole mitään tekemistä kansalaisten todellisen tarpeen kanssa. Toinen aspekti on psykologinen, ihmiset pitävät varmuudesta. Kaikki uusi tekee heidät epävarmoiksi, ja kun he eivät ota vastaan uusien sanojen ja uusien sääntöjen tulvaa, he torjuvat ne. Siitä huolimatta kehitys menee eteenpäin.“

Laki on tähän mennessä hyväksytty edustajainhuoneessa, nähtäväksi jää, miten senaatti suhtautuu siihen. Kommunistit valmistelevat kuitenkin jo nyt lain laajentamista siten, että siihen sisältyisi lause ”valtio huolehtii tšekin kielen suojelusta valtiollisen ja kansallisen identiteetin erottamattomana osana“. Onko se välttämätöntä, ja millainen on kielen ja kansallisen identiteetin välinen suhde? Ovatko ne asioita, jotka ovat riippuvaisia toisistaan ja missä määrin?

”Tšekit ovat olleet viime vuosina hyvin onnellisessa tilanteessa. Kansan ja kielen välinen suhde on ollut lähes 1:1. Ulkomaalaisia on vähän, mutta tulevaisuudessa asia ei ole enää niin. On kysyttävä, onko tarkeätä suojella kieltä. Mielestäni ei ole. Mikä minua häiritsee tuossa laissa? Suojelun sijasta täytyisi pikemmin puhua huollosta. Suojelu-sanasta tulee mieleen poliisi tai sanktio, mutta se mitä kieli tarvitsee, on huoltoa, ja siihen sisältyy myös taloudellinen puoli. Tarvitsemme esimerkiksi uutta hyvää sanakirjaa, mutta tuskin tuo laki tähtää sellaisen saamiseen.“

In Memoriam

Viime vuoden päättyessä yhdistyksemme sai kaksi suruviestiä. Johtokunnan jäsen Veikko Telavuori kuoli jouluna äkilliseen sairauskohtaukseen ja johtokunnan puheenjohtaja Antti Moisio menehtyi Puolarmetsän sairaalassa uudenvuoden aattona.

Antti Moisio oli pitkäaikainen jäsen jo Suomi-Tšekkoslovakia-seurassa, jossa hän toimi myös seuran Espoon osaston puheenjohtajana. Vuodesta 2001 alkaen hän oli Suomi-Tšekki-seura ry:n johtokunnan puheenjohtaja. Moisio teki merkittävän virkauran Espoon kaupungin apulaiskaupunginjohtajana päävastuualueenaan sosiaali- ja terveydenhoito. Hän toimi myös

lukuisissa luottamustehtävissä. Kuollessaan Antti Moisio oli 62-vuotias. Tasavallan presidentti myönsi hänelle kaupunginjohtajan arvon vuonna 2000.

Veikko Telavuori oli myös pitkäaikainen Suomi-Tšekkoslovakia-seuran jäsen Suomi-Tšekki-seura ry:n johtokunnan jäsenenä hän ehti olla kaksi vuotta Eläkkeelle hän oli jäänyt Espoon kaupungin varastopäällikön virasta. Kuollessaan Veikko Telavuori oli 79-vuotias

Kunnioitamme ja muistamme lämmöllä pois nukkuneiden seuran aktiivisten jäsenten muistoa.

Euroopan unioni laajenee

Tšekin tasavalta liittyy Euroopan unioniin toukokuun alussa. Tämä on merkittävä muutos maidemme ja kansojemme välisissä suhteissa. Mikä tässä yhteydessä on Suomi-Tšekki-seura ry:n rooli. Muodollisesti tilanne ei seuratasolla muutu mitenkään, mutta kun sekä Tšekki että Suomi yhdessä monien muiden kanssa ovat saman EU:n lipun alla, se ei voi olla myös tunnetasolla vaikuttamatta. EU:ssa on toimintaa monilla alueilla. Seurallamme tuskin on mitään tekemistä sellaisten kysymysten kuin pää-oman ja tavaroiden vapaan liikkumisen tai maatalouspolitiikan suhteen, mutta vaikuttaisiko työvoiman vapaa liikkuminen seuran toimintaan jotain?

Euroopan unioni on yhteisö, joka talouden ohella vaalii myös Euroopan kansojen yhteisiä arvoja kunnioittaen kuitenkin samalla eri kansojen omia tärkeitä arvoja ja arvostaa kansojen omaa kulttuuria. Tällä alueella on asioita, joissa meidän tulee olla mukana. Unionin laajeneminen helpottaa kanssakäymistä ja on lähinnä oma asiamme osata hyödyntää muutos edistäessämme maidemme välisiä ystävyys- ja kulttuurisuhteita sekä Tšekin tunnetuksi tekemistä, mikä sääntöjemme mukaan on tehtävämme.

Erkki Veräjänkorva

JÄSENILMOITUSKORTTI

Täytä lomake, leikkaa irti ja laita kuoreen. Lähetä osoitteeseen Suomi-Tšekki-Seura Ry, Rapakivenkuja 3, 00710 HELSINKI. Vuoden 2004 jäsenmaksu on EUR 12,00.

Suku- ja etunimi	_____	Puhelin koti	_____
Syntymäaika	_____	Puhelin työ	_____
Ammatti	_____	Äidinkieli	_____
Osoite	_____	Suostun tietojen tallentamiseen Suomi-Tšekki-Seura Ry:n jäsenrekisteriin.	
Postinumero	_____	_____ / _____ 2004	
Postitoimipaikka	_____	Päiväys	Allekirjoitus

Näköala-lehdelle kilpailija

Näköala Tšekkiin -lehti, joka toimii Näköala Tšekkoslovakiaan -lehden jatkajana, on saanut rinnalleen hieman samannimisen julkaisun. Lahden Seudun Yrityskeskus Oy nimittäin julkaisee Uusi Näköala asumiseen ja vapaa-aikaan -nimistä lehteä.

En tiedä, onko Suomi-Tšekki-seuralla yksinoikeutta Näköala-nimeen. Näköalahan on samanlainen yleisnimi kuin vaikkapa hymy, seura tai apu. Niitäkin voi varmaan käyttää uusien lehtien niminä, jos vain haluaa. Ihan omintakeista nimeä kun on lehdelle ilmeisen vaikea keksiä, niin ”vanhassa vara parempi”.

Tuskinpa nämä kaksi lehteä mitenkään sekoittumaan pääsevät. Yhdistävä tekijä on matkailu, jota kumpikin käsittelee omasta vinkkelistään.

Onpahan tämä vain osoitus siitä, että Näköala-lehdellämme on ihan toimiva nimi. Ehkä sitä ei kan-nata vaihtaa miksikään ”Ahoj”-tyyppiseksi, kuten joskus on ehdotettu.

Leo Bessonoff

Kuljetusliike J. Teristö Oy

Puhelin:

0400 - 444 894 Jorma

At home in the skies

CSA, Mannerheimintie 5C, 00100 Helsinki
Puh. (09) 693 79545, Fax. (09) 622 3540
<http://www.csa.cz> e-mail: hel@czechairlines.com

Piece of Prague in Töölö, Mannerheimintie 104
09-241 8528. <http://www.oluelle.com>

Kaupunki- ja Elämyslomat Euroopan Sydämiin

Paras Tšekinmatka alkaa OK-Matkoista. Yli 20 vuoden kokemuksemme seura- ja ryhmämatkojen järjestämisestä varmistaa sen, että matkasi on aina Elämys.

Kaupunkilomien lisäksi kauttamme myös ohjelmalliset ryhmämatkat sekä pelkät lennot ja majoitukset.

29.3. alkaen uusi osoitteemme on:
Pieni Roobertinkatu 13 B (II kerros)
00130 HELSINKI

Soita ja tilaa esitel!
puh. (09) 615 555
www.okmatkat.fi

Praha Budapest Wien Bratislava Varsova Krakova Riika Berliini

2